

Szellemképes géniuszlelkek

KÖNYVKRITIKA - LXV. évfolyam, 16. szám, 2021. április 23.

Georg Simmel: Schopenhauer és Nietzsche. Fordította Berényi Gábor. Gondolat Kiadó, Budapest, 2020, 230 oldal, 4000 Ft

A szerző pszichologista módszertana minden sajátyszerű korlátjával együtt is kiválóan példázza a tényt, hogy nem is olyan régen a pszichológia, a lélektani megközelítés még a filozófiai gondolkodás organikus részét képezte, s korántsem vált el attól úgy és olyan élesen, mint a későbbiekben. Simmel tehát indítékok, motívumok, szükségletek, „ösztönök” nyomába szegődik: a schopenhaueri, illetve a nietzschei gondolatokat nem elsősorban azok plauzibilitása, tapasztalati vagy metafizikai érvényessége alapján elemzi és kritizálja, hanem mindenekelőtt lélektani aspektusból vizsgálja. Simmel finom arányérzékét, szubtilis vizsgálódásait egyszerre jellemzi tárgyilagosság és alig leplezetett személyesség: sem az egyik, sem a másik szellemi nagyság vonzásának sem engedi át magát teljesen, ám nem is hűvös szemlélőként tekint rájuk.